

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

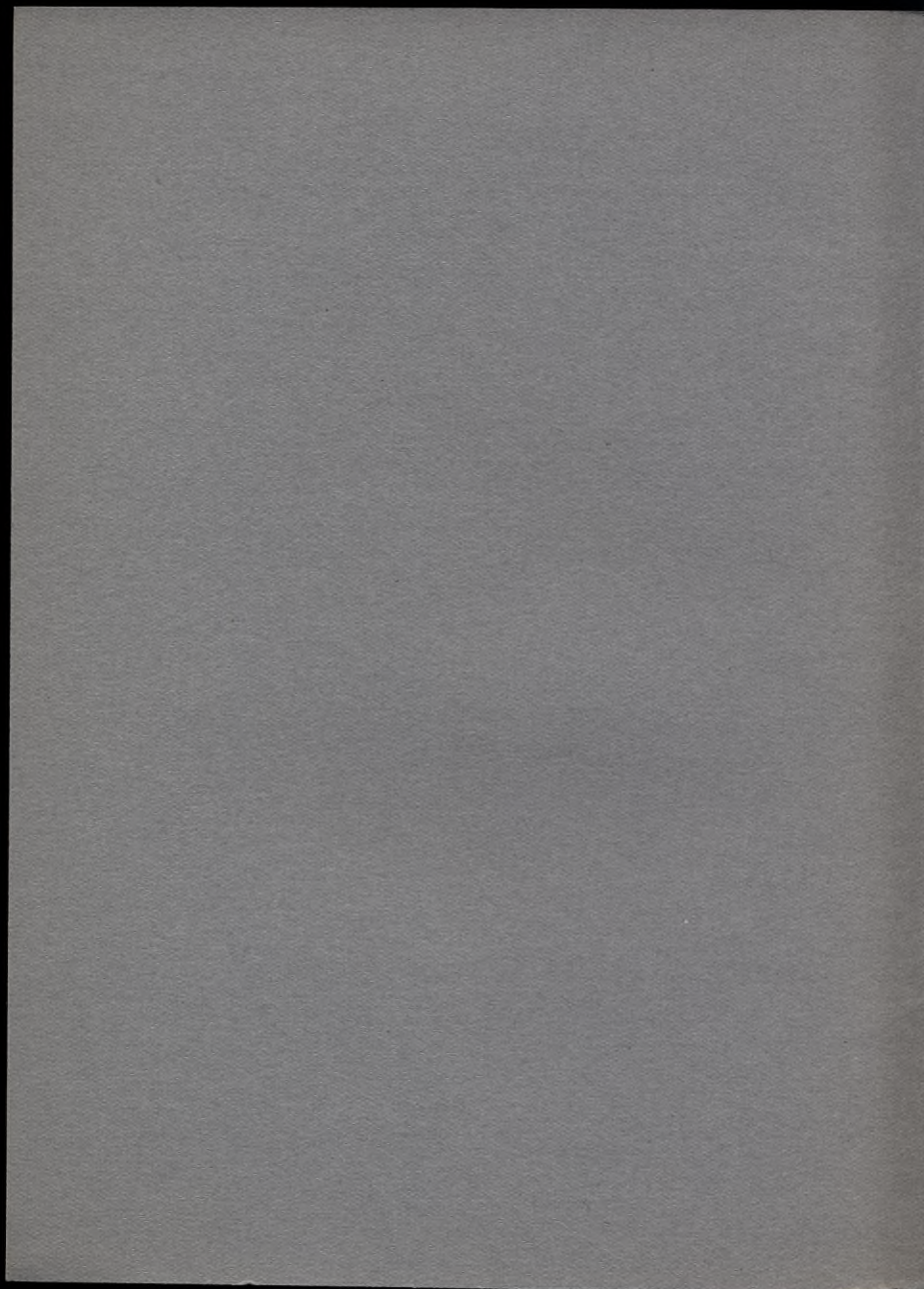
(N) Linn
50.

Cederberg, B.

Rand vinds kypor.

1887.

Öreskrifter för folket.

N:o 140.

(N.) Lit.
Sv.

BLAND VINDSKUPOR.

EN JULHISTORIA
AF BJÖRN CEDERBERG.

Med 2:ne teckningar.

STOCKHOLM. ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

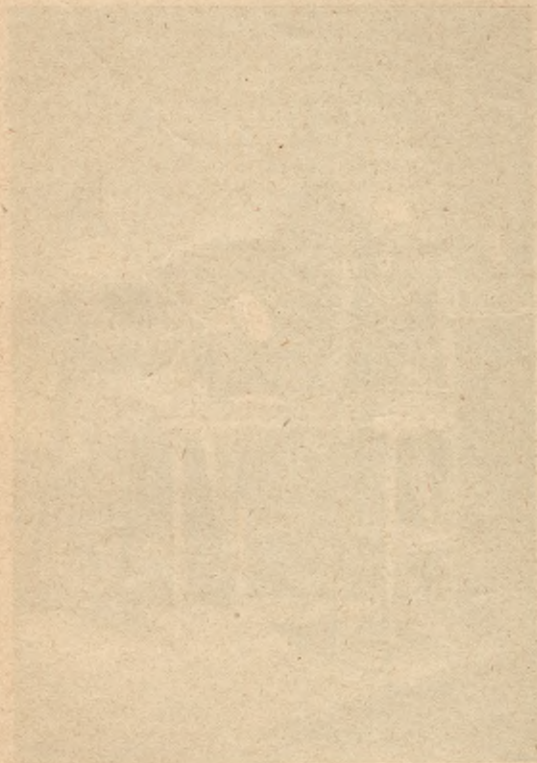
Pris: 25 öre.

* Sv. 41
29

Öreskrifter för folket.

En samling smärre skrifter, lämpliga för folkläsnung och för sockenbibliotek samt till premier i folkskolor. — Hvarje häfte med en eller flera illustrationer.

- N:o 1. Kung Oskar och Skogvaktaren. Pennritning af *Pehr Thomasson*. 10:de uppl. 25 öre.
- „ 2. Svenska Kröningar. Med porträtter af de flesta svenska konungar samt många andra illustrationer. 3:dje uppl. 25 öre
- „ 3. På Söder. — Onsdagsbröllopet, af *Sylvia*. 25 öre.
- „ 4. Starke Per. Bysägen från Upland af *Nepomuk*. 20 öre.
- „ 5. En Bonde och en Soldat. Tafla ur folklivet af *Nepomuk*. 20 öre.
- „ 6. De begge Limporna. Skizz af *Nepomuk*. 10 öre.
- „ 7. Christofer Polhem och hans verk. En teckning för folket. 20 öre.
- „ 8. Gamla historier för folket. 1:sta samlingen. 20 öre.
- „ 9. Räddande Engel och Drottning. En Episod ur Drottning Desiderias lefnad af *Marie Sophie Schwartz*. 20 öre.
- „ 10. Gamla historier för folket. 2:dra samlingen. 20 öre.
- „ 11. Karl XII vid Pultava. Historisk teckning af *Jul. Mankell*. 25 öre.
- „ 12. Den blifvande Bispén. En tidsbild af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 13. En fyndig Bonde af *Pehr Thomasson*. Med 4 teckn. 25 öre.
- „ 14. Vata och synas. Berättelse af *Onkel Adam*. 25 öre.
- „ 15. Stora Svenska Män. 1. Karl v. Linné. 25 öre.
- „ 16. — — — 2. Birger Jarl. 25 öre.
- „ 17. — — — 3. Axel Oxenstjerna. 25 öre.
- „ 18. Laga Skifte. Bysägen från Upland af *Nepomuk*. 25 öre.
- „ 19. Sveriges och Norges förening år 1814. Historisk teckning af *S. A. Hedén*. Med 4 porträtter. 25 öre.
- „ 20. Öfvergången af Stora Bält af *Jul. Mankell*. Med illustr. 25 öre.
- „ 21. Stora Svenska Män. 4. Esaias Tegnér. 25 öre.
- „ 22. — — — 5. Magnus Stenbock. 25 öre.
- „ 23. — — — 6. Jakob Berzelius. 25 öre.
- „ 24. Nya Riksdags-ordningen. 25 öre.
- „ 25. En gåfva af Kung Karl. Pennteckning af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 26. Mäster Blomma af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 27. Braskans Marknadsresa af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 28. Smärre berättelser af *Onkel Adam*. 25 öre.
- „ 29, 30, 31. Gamla Historier för folket. Saml. 3, 4, 5 à 20 öre.
- „ 32. Fosterländska sänger af *Pehr Thomasson*. 20 öre.
- „ 33. Från Pultava till Bender. Hist. teckning af *Jul. Mankell*. 25 öre.
- „ 34. Hans, som kom till folkhögskolan. 25 öre.
- „ 35, 36, 37. Norska folksagor och äfventyr af *Asbjörnsen o. Moe*. Tre häften, hvardera à 25 öre.
- „ 38. Svenska karne på Als af *C. Georg Starbäck*. 25 öre.
- „ 39. Svenska Slott af *Octavia Carlén*. 50 öre.
- „ 40. Svenska konungadötrars förmålning af *Octavia Carlén*. 30 öre.
- „ 41. Carl XI i slaget vid Lund af *J. Mankell*. Med 4 teckn. 25 öre.
- „ 42. Klockarens Mari. Pennritning af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 43. Tvenne Pennteckningar af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 44. Svenska Prinsessor. Korta lefnadsteckningar af *E. . .* 25 öre.

1880

Copyrighted by the author

Här har han en nattkappa!

(Sid. 26.)

BLAND VINDSKUPOR.

EN JULHISTORIA

AF

BJÖRN CEDERBERG.

STOCKHOLM.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1887.

Den julhistoria, jag nu går att berätta, rör sig bland "högre folk", och detta ofta kanske i mer än en bemärkelse.

Den rör sig nämligen om dem, hvilka näst tornväktaren äro närmast himlen, fast de der nere i lifvets marknadsgräl så ofta bli sedda öfver axeln af de rike och embetshöge.

Det fins en värld i vår, men öfver den öfriga världen, som man inte tänker på, som lefver bortglömd der uppe på de stupande taken, bland bolmande skorstenar och gnisslande väderflöjlar, som lifsfarligt blickar ned öfver gapande gårdar och präng, som först af alla badar sig i ljuset, först får morgonsolens gyllene strålar och sist förlorar månens silfverglans. I hufvudsak också det enda guld och silfver, som der finnes. Det fins en värld, som lefver sitt tysta, arbetsamma lif der uppe bland stormarne i luftens regioner.

"Det fins mycket mellan himmel och jord, Horatio, som inte filosofien har drömt om", sade den engelske tänkaren och kungaskildraren. Jag säger: det fins mycket mellan himmel och jord, *bland vindskupor*, som inte aristokraten och den öfriga världen har drömt om!

Låt oss då lemna jorden der nere och klättra uppför de fyra, fem trappornas jakobsstege. Låt oss kasta en blick bland vindskupor.

Hösten, den långa negersvarta hösten, hade dragit fram med regn och storm, hade trummat revelj på vindstak och kuputsprång, hade blåst sina fanfarer i vinklar och vrår, och så hade den, liksom alla andre "stränge herrar", måst ge sig i väg från sitt "regimente". Och nu led det till jul.

Han satt der uppe och blickade ut öfver taken i den disiga decemberdagen.

Holgersson var xylograf eller träsnidare, och hade sedan hösten bott med hustru och barnen der inne i de två rummen i vindskuporna. Nu flög blicken snedt öfver till vindsrummet på andra gafveln. Der hade de residerat under den sistförflutna sommaren. Så kom det tankar på honom.

Herre gud, hvad han förhållandevis ändå hade varit lycklig de der tre, fyra månaderna de hade bott i det lilla, illa ombonade rummet med sitt usla kök. Mycket arbete och förtjenst hade han haft och mycket sol in i den gemensamma atelieren och sängkammaren. Ack, och hvilket perspektiv sedan låg der inte för konstnärsögat, när han från "stocken", som han arbetade på, tittade upp öfver glaskulan.

Den långa, dammiga Tullgatan, som arbetade sig fram mellan de genomsprängda bergen och de röda, lutande trärucklen, hvilka hade sina trädgårdstäppor med gridelina och hvita syrener uti; qvarnen på höjden till venster, som tyckes vilja "flyga högre än vingarne buro" — det hade han äfven sjelf velat göra, och derfor satt han också der han satt — och såg skogen längst der ute i fonden.

Hur lifvades han inte af sången från "byggena", der man här och der höll på att resa ett palats i den skräpiga taflan. Nu hade de förtjenst, de med, och det glädde honom. Han kände också väl igen dem, de der

mollskinns- och slokhatts-figurerne; han hade ju så ofta återsett dem der uppe bland vindskuporna, när de om sommarqvällarne lågo i fönstren och inandades luft, eller när de hade yngsta barnet på armen, och tycktes visa det all härlighet, som man ser från ett vindrum.

Svalorna, hans närmaste grannar, som bodde under takåsen vid hans fönster, och sparfvarne, som så muntert hoppade på plåten och hackade i sig brödsmulorna, dem glömde han inte heller.

Men så flög sommaren förbi, så kom hösten, och så flögo de små, frusna stackarne bort, lemnade den som delade sitt bröd med dem, lemnade lilla Ester och Paul, hvars största glädje och en sorts lekkamrater de voro, lemnade dem och flögo till varmare länder.

En ny byggnad, midt för, "sträckte på sig" i sin höghet och skymde undan hela perspektivet, hela utsigten. Solen kröp inte längre in genom vindsluggen och frågade, hur det stod till, eller bröt någon af sina strålfenor i xylografens vattenkula; solen hade flyttat och vändt sitt ansigte ifrån dem. Också flyttade de sjelfve, flyttade in i vindskuporna på andra sidan, der man bara såg tak, gaflar och skorstenar och råttor som balanserade på plåtrännan.

Nu sköt, som sagt var, hans öga öfver till den forna bostaden. Den låg der outhyrd, tom och mörk, som ett skelettartadt minne, låg der öfvergifven som en sommarsaga.

Det var verkligen en sommarsaga, tänkte han och suckade. Derpå hängde sig hans blick fast vid filigramsarbetet, som mästaren Naturen exponerade i frostmaterialet derute på taken.

Men nej, det duger inte att drömma längre, tänkte han, naturen sjelf lär ju en att arbeta, om man också rör sig i en disig och mörk luft, och så fingo frostrosorna, som bortglömda blommade bland de fattiges vindskupor, en sista blick, och så arbetade Sven Holgersson igen.

Han hade dock inte alltid lefvat bland vindskupor. Han hade lefvat med *dernere* och derute i världen, men han kände också den världen för väl, för att egentligen älska den.

Hans barndom hade förflutit i ett storborgarhem, der det var godt om nöjen och allt. Man såg mycket folk i föräldrahuset, och der följde man äfven med ett visst intresse så väl litteraturens som de sköna konsternas utveckling på alla områden. Han togs med bort på de stora festerna och i de fina familjerna, och fick se lifvet i alla dess lysande former. Han blef således tidigt van vid umgänge och god ton, och sinnet blef väckt för det sköna, äfvensom för det karakteristiska.

Af naturen egde han ett känsligt och vekt sinne, hvilket som ett vax var mottagligt för allt, som i fantasien eller verkligheten på minsta vis berörde honom. I hemmet fick han goda lärdomar och i skolan goda kunskaper, hvilka därför också föllo i god jordmån. Men sköta sig sjelf, det fick han aldrig, han skulle alltid "vallas" som om han vore en liten idiot, och de naturliga anlagen som voro nedlagda i hans själ, och hvilka skulle skapa hans framtid, togos inte reda på.

Så växte han upp.

Snart fann han dock det narraktiga i detta umgängeslif och de "ömkliga karrikatyrrerna" deruti, och drog sig ifrån "hela komedien". Det var ju bara tomhet och yta, bara fraser som ramlade fram mellan tänderna, så länge mat stod på bordet och ljus brunno i kronorna—det skulle han också sedan i rikaste mått få erfara.

Han drömde dess emellan den der tiden, som så många andra ynglingar, drömde sig att bli något högt här i lifvet, general eller minister, för mindre kunde det inte vara. Ett hvarf lekte honom visserligen sjön i hågen — i så fall skulle han naturligtvis ha blifvit

amiral — men den tanken blåste snart bort. Det var för vådligt, det yrket, ty sjön kan vräka sig mera än en sjöminister som "vräker" sig, och det är riskabelt i alla fall. Men militär till lands, se, det var en annan sak, och så svärmade han för skruden med guldbrokaden på.

Det ena svärmeriet försköt inte det andra, och så svärmade han för glansen i ett par ljusblå ögon, hvilka tillhörde Ellen, en ung flicka, som stod bland krokaner och englar inne på ett konditori.

Först var det bara lek från hans sida, men flickan hade fäst sig vid honom djupare än han anade, och innan han visste ordet af, var han äfven riktigt kär i henne.

Nu började ett lif för de två, fullt af hägrande hopp och glänsande illusioner. Framtiden skulle bli så ljus som ett himmelrike och jemn som ett balgolf.

De förlofvade sig i tysthet, men buro inga ringar; de buro sina "vårdtecken" i hjertat; och förlofnings"kalaset" hölls ute på gatan och bestod i en kyss efter stängdags, då hon först rådde om sig sjelf, och i en bakelse, en gräddmunk, som hon bjöd honom på.

Det var ändå presterskap med på "kalaset", menade han. Också hade de, under det snöflingorna dansade omkring dem som hvita sommarfjärilar, lofvat hvarandra evig tro.

Elin skulle naturligtvis, som fästmö, hem. Men hon kunde inte komma — för tårtorna och krokanerna, som skulle till det andra "festfolket", som hon skämtsamt kallade de "festande" herrskaperna för, och i synnerhet för krokanerna och de andra "sötsakerna", som skulle sändas på bjudningarne till konsul Holgersson.

Ingen hade heller bedt henne. Men när Sven slog fram något ditåt, svarade hon alltid med fin takt och gråtfärdig ironi detta, ty hon vill inte bli sedd öfver axeln och sårad, därför att hon var ringa och fattig. Och så när

inte modern kunde få vara med, hvad hade hon, Elin, då der att göra; inte var hon bättre än den som hade gifvit henne lifvet, och som sedan alltid gjort uppoffringar och slösat sin kärlek på henne.

Och hem kom hon inte heller.

Det var den enda skugga som förmörkade lifvets ljusa vår för Elin, men den skuggan skar henne ända in i själen och sårade henne djupt.

Elin var ett folkets barn. Hennes far, Andreas Stake, gamle "Ljusstaken" kallad, hade, utom det att han var lykttändare, äfven — velat sprida upplysning på annat sätt. Han tillhörde nämligen dem, som på sin tid gingo i spetsen för arbetarerörelsen och sökte skaffa ljus åt de "djupa lederna". Han hade med sina små medel gifvit Elin så mycket kunskaper han kunde, och han hade med omsorg skött om sitt hem deruppe i vindskupan, ute vid Tullgatan, och varit en kärleksfull make och far, vänsäll mot kamrater och redbar mot hvarje människa, och därför var han också omtyckt af alla som kände honom. Och därför, när han dog, hade man bland vindskupor i trakten fält verkliga tårar på gamle "Ljusstakens" mull.

Modern, gamla Karin, af grannarne vanligen med en viss ceremoni kallad "lykttändarenskan", hyrde fortfarande samma vindsglugg som gubben Andreas i lifstiden, och satt derinne och försörjde sig med att polera silfver. Dottern bodde fortfarande hemma hos henne.

Elin hade visserligen inga lysande anor, eller rättare sagt, bara en "lysande" bland sina anor, men hon tyckte i alla fall att hon inte behöfde skämmas för hederliga föräldrar.

Derför höll hon också litet smått på sig, när det gälde Svens rika hem.

Hem kom hon, som sagt var, inte heller, ty efter några år, innan de öppet för världen annonserat sina

känslor, dog Svens mor, och några få månader derefter låg äfven konsuln, som inte kunde lefva utan sitt bortgångna stöd, kall om fötterna och med "näsan i vädret".

Nu fick Sven, som var enda barnet, ärfva alltsammans. Men att man lefvat högt och att det varit mycket mat på bordet och att det brunnit mycket ljus i kronorna, äfvensom att de der "ömkliga karrikyrerna", som läto fraserna ramla fram mellan tänderna, i rikaste mått i stället hållit till godo med de dyra sakerna i mat- och dryckesväg, samt annan festlighet, det såg han nu, ty den förmodade förmögenheten hade betydligt reducerats. Dock var det så mycket kvar, att han, när sorgeåret gått till ända, kunde gifta sig med sin Elin.

Och bröllopet stod på en af stadens finare källare, och "lykttändareenkan" var med och var klädd i siden, som hon erhållit som present af svärsonen, och handskar hade hon på händerna och en silfverbrosch, som var en af kundernas, hade hon i bringan. Någre af Svens skolkamrater med deras fästmör eller fruar och några nyförvärfvade bekantskaper, med hvilka han blifvit "supbror" under sorgeåret, samt ett par af Elin's kamrater från konditoriet, hvilka i skärt och hvitt sågo ut som krokanglar, illustrerade den äktenskapliga festen.

Några af "vännerna" från föräldrahemmets fina fester voro visserligen äfven inbjudne; men vis å vis dem var det "rent hus", inte "en katt" syntes till en gång. "Karrikyrerne" gingo antagligen inte på någon mesallians!

Men musik var det i stället, och vid tonerna deraf fingo de unga taga sig en dugtig svängom.

Musiken företräddes af pianisten Flygel, en gammal bekant till svärmor och Elin.

Det var en långlagd, hårlös figur med bockskägg och urblekta irishinnor, mellan hvilka framsköt en egendom-

ligt formad, spetsig näsa, den der i sin tipp såg ut som om han skulle ha lagt den i blöt — i cinober. Men det var bara öl och bränvin, hvilket, magasinradt der, förgäfves sökte nås af en ständigt törstig, gapande, litet "konstbesynnerligt" lagd, bred mun.

För öfrigt stack karlen ut genom en hopspänd, som en våt höstgata glänsande, urvuxen lifrock och ett par byxor på "half stång". Dessutom var han helt enkelt ett musikaliskt geni, som var född på samma datum som Ole Bull och därför af en siande fader också fått namnet Ole.

Och Flygel var ett musikaliskt geni, som kommit "på dekis", ett af de många dylika i hufvudstaden, som lefva af att mot ett ringa honorar sitta på bierhallar och kaféer och spela piano. Han hade i många herrans år bott i vindskupan bredvid lykttändar Stake och därför kände man också till den stackaren både i ett och annat och skaffade honom litet förtjenst, när man kunde. Och nu skulle han prompt vara med och förtjena en slant på sitt "oljud", och se när "lilla" Elin gifte sig, ville gumman svärmor att Flygel skulle vara med, och med kom han också.

Efter bröllopet flyttade de nygifta in i sin lilla våning, bestående af tre elegant möblerade rum med kök, liggande vid en af stadens förnämsta gator (möblerna voro mest ärfda från det komfortabla föräldrahemmet). Jungfrun, som skulle bära bördan för lilla frun, tog emot dem vid deras inträde. De voro herrskap nu, de unga, och stodo inte en bit tillbaka för gamle konsuln och hans fru. Men då dög det heller inte, att Elin Holgersson skulle stå i någon sockerbagarbod, utan fick hon lemna platsen.

Elin sade visserligen litet emot under diskussionen derom, ty hon tänkte på, att det kanske kunde behöfvas, att de hade inkomst bägge två, när i framtiden arvet var slut och familjen och utgifterna växte, men hon gaf snart vika för Sven och sin egen fåfänga.

Sven hade ju ännu kvar af arvet, och nu var det dessutom *han*, som skulle välja sig ett yrke och försörja familjen.

Det der lät ju riktigt karlavulet vid endast några och tjugo år, tyckte Elin, och klappade händerna af idel glädje, och Sven å sin sida såg mycket nöjd ut med, att han imponerat på henne.

Men hvad skulle han nu taga sig till?

Det var inte längre frågan om att bli general eller minister, inte ens militär i lägre grad och börja från början. Pengar hade han visserligen, men måhända att de inte skulle räcka ändå, och dessutom var han ju gift och ville inte bli någon uniformerad skolpojke eller hvit slaf. Han ville vara fri, han ville rå om sig sjelf.

Han rådfrågade sin hjerna, hvad han skulle bli, och då svarade naturens röst från en bortglömd vrå derinne i hjertat, då steg ett skendödt anlag upp ur själens allra heligaste och hviskade: *artist!*

Som en blixst stod det nu klart för honom, hvilken bana han skulle gå. Han hade alltid haft håg och fallenhet för att rita och skära bilder i trä, fast ingen i hemmet brytt sig om att taga vara på hans "klätter" och "kritande" och spåra "gryet" och uppmuntra detsamma.

Han hade mångfaldiga gånger varit inne på snideri-atelierer och fått litet idé om saken. Han skulle nu bli xylograf.

— En xylograf, det är en stor artist, det med, — sade han för sig sjelf.

Så hade han då slutligen kommit underfund med sig sjelf! Han jublade, skaffade material och började att arbeta, men ännu så länge egentligen bara för nöjes skull; det fans ju ännu pengar kvar.

Dessa tänkte han visst skulle räcka i evighet, och derfor blef det också, vek som han var och mottaglig för

fantasier, inte någon fart i arbetet. Han agerade mest artist och bedårade sig i inbillningen härom.

På väggarne i sitt arbetsrum hängde han upp porträtt af stormän inom konstens värld och solade sin litenhet i deras glans. Han lärde in en lexa af namn och resultat och skröt med den bekantskapen för sina vänner, men han tänkte aldrig på de strider, dessa storheter gått igenom och det arbete de haft, innan de kommo så långt och blefvo något. Det hägrade endast som en rosig dröm, hela detta konstnärslif. Det föreföll honom blott som en ljufvig hvila, som en herrlig betraktelse i det skönas lustgård.

Desse stormän, i hvars glans han solade sig, ansåg han endast som ett sig värdigt umgänge. Trodde sig så slutligen sjelf en dag genom sin yrkesriktning tillhöra den lysande samlingen.

Och så klädde han sig i bjerta färger och med vårdslös elegans, klädde sig så, att han genom sitt yttre, sin artisttyp, ständigt föll i ögonen på folk.

Han kunde aldrig tala om annat än konst och konstnärer, allt annat ansåg han värdelöst här i lifvet, och andra än dylika personager voro för honom icke människor.

Han blef despot och egoist. Han blef ensidig, och det var den s. k. konstens verk.

Måhända kom denna öfverraskning i tänkesätten också derigenom, att man i hemmet dämt för, så snart det gälde honom och konsten, och därför skummade ungdomsfloden öfver bräddarne, när den icke fick följa sitt naturliga lopp, och ville så dränka hela den öfriga världen.

När lykttändareenkan, svärmor, någon gång helsade på hos de unga i deras fina våning, togs hon alltid emot med en viss öfverlägsenhet, som om hon skulle ha inträdt i det allra heligaste i konstens tempel. Det föreföll åtminstone, som om han skulle vilja, att hon skulle känna det så.

Så gick tiden. Men icke förtjenade Sven hvarken mycket pengar eller ära på sin inbillade storhet. Han lekte bara, men allvaret i konsten hade han icke en aning om. Det var icke någon klar uppfattning han hade, det var icke någon rätt kärlek till sitt kall, det var bara dunkla fantasier. Men Elin, barnet, nära nog afgudade honom och tyckte, att allt hvad han "skar", till var det fullkomligaste, som någon ännu åstadkommit i den vägen.

De hade ett litet koteri vänner, som umgicks hemma, som "åt på dem", som icke förstod någon annan konst än kokkonsten, men som smickrade hans artistfåfänga i alla fall, ty de voro icke så dumma, att de icke insågo, att genom smicker ställer man sig väl med folk och att med smicker kommer man längst här i världen.

Så artade sig deras lif. Dagarne flögo bort, sorglöst och muntert, som burna på fjärlingsvingar, fyllda af glädje, som spirade upp vid nöjets sol, och Sven och Elin kände sig derunder så lyckliga som ett par sommarfåglar. Att det kunde bli höst, att det kunde bli mörkt, tänkte de icke på. De läto förblinda sig af det lekande varljuset, som förgylde deras väg, och togo guldet för kontant. De lofsjongo i hjertats varmaste entusiasm människorna och lifvet: hur herrligt var det inte! och trodde världen bara om godt.

Så föddes det första barnet. Ester kom som en liten solstråle och gjorde det ännu ljusare i deras hem.

Vännerna skyndade genast och lyckönskade föräldrarna till den välsignelse, hvarmed himlen beskärt deras hus. Presenter och faddrar fick den nyfödda i mängd, och de senare gäfvö för framtiden heliga löften, hvilka man dock aldrig tänkte hålla eller i "festoset" ens närmare kom att reflektera öfver.

Herre gud, man tar seden dit man kommer, tänkte de, och så lofvade de allt möjligt, som stafvades för dem.

Vid svassande tal och vid klingande glas firades den lillas kristning. Och så målades bakom framtidens ridå en lefnadssaga, som naturligtvis skulle börja och sluta i idel ljus. Klart var det då äfven för dem alla, att endast lyckans stjärna skulle lysa så väl den lillas som makarnes stig.

Ingenting annat kunde väl heller komma i fråga. Det hade ju varit att stöta "konvensansen" och lefnadsvettet för hufvudet att säga annorlunda eller att ens på finaste vis försöka antyda några tvifvelsmål i den vägen. Nej, mitt herrskap! man säger icke gerna obehagligheter åt folk, som bjuder på ett godt bord och ett godt glas vin. Det stör bara matlusten och humöret. Således, allting måste vara godt! Och så lät man udda vara jemt, här som på så många andra kalas och jublade öfver en angenäm tillvaro och pratade, mot sitt bättre vetande, om ett evigt solskenslif.

Men, ack, mörka dagar skulle snart komma och vännerna visa sig tillhöra flyttfåglarnes slägte.

Det stod icke länge på. De ärfda tillgångarne gingo genom detta fäfånga, godtrogna och tanklösa lefnadssätt med raska steg sitt slut till mötes.

En vacker dag stodo Elin och Sven ensamma och sänkta i fattigdom.

Nu började ett hårdt och bittert lif för dem, ett lif, existerande på vigilans; de visste icke från den ena dagen till den andra, hvad de skulle lefva af, och de sågo derunder med grämelse, hur alla vännerna vände dem ryggen. Och när de nu som bäst stodo på branten, fingo de mera af "himlens välsignelse i sitt hus", då föddes Paul. Men han fick inga presenter eller faddrar eller lyckönskningar, han; de hade visst glömt bort adressen, och han kristnades dessutom bara — i "guds hus" vid ett altarbord med ingenting annat på än en skål vatten, och dit hittade icke de lekamligen hungrige.

Den enda, som den dagen sökte upp dem i deras ramponerade hem, var lykttändareenkan. De enda tårar, som spildes på barnets framtid, kommo den här gången ej ur slipade vinglas, utan ur svärmoderns ärliga ögon. Men hur "högtidlig" hon än var, var hon dock nu icke, som på bröllopet och på den förra kristningen, klädd i siden. Svärsonens present hade nämligen i bedröfvelsen gått och hängit sig, som en annan Judas Iskarioth för tretio silfverpenningar — hos "juden".

Nog polerade lykttändareenkan silfver och nog "gned och gned" hon, men hon var lika liberal för det, sade hon skämtande, och derunder stack hon de tretio silfverpenningarne i Svens hand. Det skulle bara vara en liten faddergåfva från ett fuktigt och fattigt vindskupehjerter; och så gick hon hem att "gnida" igen.

Den dagen stego otaliga tankar välsignande upp ur hjertat hos två skeppsbrutne och irrande bland stupande, stormiga takåsar och fann, att det fins varmare hjertan bland vindskupor, än mången gång i lyxens uppeldade salar.

Det var Sven och Elin, som den dagen oupphörligt voro med sina tankar deruppe hos gumman, lykttändareenkan.

Sven hade på sista tiden blifvit alldeles förändrad, fattigdomen hade brutit ned den der forna öfverlägsenheten och gjort honom enkel och sann mot sig sjelf.

Han såg nu, först nu, när det var för sent och han behöfde vara någonting för att förtjena till familjens uppehälle, att han egentligen ingenting dugde till. Det gälde icke längre att spela komedi med en lifsgerning. Fjällen föllo från hans ögon; han hade ju bara lekt i sitt yrke, han hade icke tagit sin konst på allvar, och nu stod der allvaret för honom som en domare och anklagade och förebrådde honom hans fel.

Han var sålunda i hast blifven ett rof för sitt olyckliga misstag, för sin förtviflan, för allt, som gjort, att han tagit lefnadsmålet så ytligt och lätt, och han skulle i vanliga fall ha dukat under.

Men han hade ett godt stycke menniska i sig, bara han visste att taga vara på den, och det räddade honom. Och då steg energien, född af nöden, fram i hans själ och ruskade upp den inneboende talangen, som så länge sofvit derinne, och bröt af ytans påfågelsfjädrar, hvarmed man icke flyger högt.

Välviljan från den fattiga svärmodern, och särskildt hennes sista uppoffring gjorde också, att han lade bort sitt litet högdragna sätt mot henne och att han kom att tänka på, att det fans andra personager här i lifvet att sätta värde på än just konstnärerna och att andra än de också voro menniskor.

Praktiken var en styfvare läromästare än teorien och de "blå dunsterna", det hade han funnit.

Nu skulle han arbeta, verka och bli nyttig, nu skulle han bli något, nu *måste* han bli något! Och arbetade gjorde han också.

Men det var inte så lätt att ta igen skadan. Åren få ju ofta gälda, hvad stunden brutit. Han fick icke arbeta med lugn, som han förr kunde ha gjort, om han velat det. Bekymren kastade sig öfver honom med sin jernhand och tryckte ned hans sinne. Det var så hårdt att sitta der och skära i träet, det gick så långsamt, och som han ännu icke var vidare skicklig, blef lönen heller icke stor.

Elin led tyst och gick der som en skugga af sitt forna lif och sitt forna jag; hon hade också blifvit väckt ur sin dröm och såg nu allting med en annan blick, men hon höll af Sven och nändes därför icke klaga. Han såg det nog, och det var en bild som skar honom i bröstet lika djupt, som den han skar i träet.

Ester och Paul, de små stackarne, sprungo der som trasungar omkring på golfvet och lekte i de halftomma rummen. Hvad de sågo bleka ut. Hvad skulle de här i verlden att göra, tänkte fadern. Men de bekymrade sig icke derom, de stojade och läto skrattet belysande förgylla hela deras varelsor, der de lekte drottning och kung och tyckte sig vara i sitt slott. De förstodo ännu ingenting, de. Ack, hur skulle detta sluta. Hvad det gjorde honom ondt om dem.

Och så fattades dem penningar till hyra, mat och allt, och under tiden skulle han sitta der lugnt och sträfvä och knoga på ett arbete, som framskred med snäckans gång. Icke var han af is, som man trott.

Hans tanke löpte oupphörligt från karrikatyerna på stocken, som skulle till skämttidningen, till karrikatyerna der ute i originalverlden. Han måste ha pengar till hvad pris som helst, han måste tänka ut ett sätt, han måste rädda sig och sin unga hustru och de små. Tusen idéer ilade genom hans hjerna.

Men förgäfves.

Vännerna från hans föräldrahem och vännerna från deras eget hade han ju sökt upp, men de hade sina "principer" och vände honom ryggen, och de rika släkttingarne hade äfven "principer" och stängde dörrarne, så att icke värmen skulle släppas ut, och sade, att det var mycket sorgligt, men de kunde icke hjälpa det. Alla hade de sina "principer". Det tycktes, som om det skulle gå en "gudomlig" princip genom hela verlden.

Så fick Sven tag i en tidning och blicken ljusnade vid ett par innehållsrika rader.

En som kallade sig för "menniskovän" annonserade nämligen der, att han åt behöfvande lånade ut pengar mot en liten inteckning och skälig ränta.

Om man skulle försöka att få någonting på spillrorna, på det lilla af hemmet, som ännu är qvar sedan vår lyckas dagar, och sålunda kunna rädda sig från en oundviklig undergång samt sedan arbeta sig upp och komma på grön qvist igen, det vore inte dumt, tänkte Sven.

Han kastade på sig rocken, följde adressen och stod snart öga mot öga med människovännen.

Mamsell Henrika Friberg — så var "människovännens" namn — var en gammal, skrynklig, men dock koketterande hushållerska, som hade vetat att så "hushålla" med sina medel, att hon samlat en liten förmögenhet, mest dock genom att procenta i smyg bakom kastruller och pannor. Mamsell Friberg var mycket språksam utaf sig och omtalade nu, allt under det hon forskande kisade med ögonen — grannarne, som voro elaka, påstodo att hon kisade därför, att hon icke kunde "se folk i synen" — med ett gält och obehagligt skärande organ och med ett uttal, som vittnade om råhet, att hon kände hela sta'n, att hon var en "hederlig" människa och att hon krusade för ingen, men att hon brukade hjälpa människor genom att låna ut en slant ibland. Så fick hon lof att skryta ett tag och visa, att hon hade en massa vaxlar och papper på folk, och fint folk var det, som mamsell Friberg hade i sina klor.

Men i nästa stund, när Sven mätte henne med en föraktlig blick, blef hon rädd om skenet och syntes vara mycket mån om att söka öfverbevisa sig sjelf inför honom, att hon icke egde någonting, på det att han icke skulle tro, att hon procentade.

När hon så kunde, "hjelpte" hon en fattig nästa; hon var bara människovän, sade hon.

Emellertid gick Sven, sedan han blifvit förhörd som en missdådare och sedan han blottat sin och de sinas lefnadssaga och utblottat sitt hem, derifrån med, som han

tyckte, välförrättadt ärende. Han hade nämligen fått löfte om, att hon skulle "hjelpa" honom. Och sedan alla s. k. lagliga ceremonier voro undanstökade, gick han slutligen en dag ifrån procenterskan med några hundra riksdaler i fickan och hade i stället lemnat allt hvad han egde hos henne på papperet, att inlösas med hög ränta eller att tagas för en spottstyfver om några månader.

Få nu se, hur det skulle gå med de arma människorna.

Pengarne förde ingen välsignelse med sig. Det var, som skulle det ha varit de fattiges tårar, som gaf silfret sin glans, det var, som klubbade det onda samvetet, olycka och förbannelse vid myntstyckena. Visserligen lyste det till för ett ögonblick derinne i det förstörda hemmet, hyran blef betald, barnen fingo både på sig och i sig och strålade af fröjd; de unga tu fattade mod och började åter att hoppas på lifvet. Men allt det der skulle bli af kort varaktighet. Snart var tiden tilländalupen och den dag inne, då lånet skulle återgäldas.

Då kom "menniskovännen" och visade sig vara en roffågel af värsta slag, en roffågel, som kretsade öfver dem, för att när som helst slå ned och hugga sina klor i deras hjertan.

Hon var hänsynslös och brutal, förföljde de unga på alla tänkbara sätt, trakasserade dem, ville bara ta allt ifrån dem, obekymrad om, hur de sedan skulle kunna reda sig, och för hvarje litet uppskof, hon gaf, tog hon särskildt betaldt och lade bara oafbrutet ränta på ränta.

Nu hade Elin och Sven det värre än någonsin.

Hon plockade äfven af dem en del af de minst nödvändiga sakerna, och en vacker dag måste de, med det lilla de hade, lemna det hem, der de en gång varit så lyckliga, och der det slutligen gått så utföre för dem, och gifva sig i väg bland vindskupor.

Det kostade visserligen på, men nöden har ingen lag, och så voro de i en hast förflyttade till en "högre verld", den nämligen, som lefver bortglömd der uppe på taken. De bodde då i det lilla vindsrummet med det usla köskyffet, som Holgersson såg snedt öfver, och hvilket han tyckte låg der som en sommarsaga. De hade då, som sagt, förhållandevis varit lyckliga. Sven hade haft arbete och förtjenst. Framför allt voro de lyckliga därför, att "blodigeln", som de kallade mamsell Friberg, i det hela låtit dem vara i fred på den grund, att hon vistades på landet.

Så kom hösten, och de kunde icke för kyla och annat längre vara i den bristfälliga bostaden. Det billigaste var att flytta i en annan lägenhet i samma hus, och så gjorde de, med en mörk och hopplös framtid för ögonen, sitt intåg i de två vindskuporna, der familjen vid denna berättelses början befann sig.

Nu började "blodigeln" åter sin jagt och "sög dem in på bara benen", hotande oupphörligt att, om hon icke fick sin blodsugareprocent, taga allt ifrån dem. De stodo hjälplösa, och dertill tillstundade julen. Hvilken helg skulle de icke få, tänkte de. Och barnen, som gladdo sig så mycket åt julen, hur bedragna skulle de icke bli. Knappt en matbit och ingen granpinne med ljus eller något glitter på, som kunde återspeglas i de små, undrande ögonen. Det såg så mörkt ut!

Men då kom en dag, som sänd från höjden, en äldre man med ett solvarmt leende och sökte upp Holgersson i hans vindskupa.

Hvem var han? Hvad ville han?

Han ville icke roffa, han ville icke bara beklaga och sedan visa hur rocken satt i ryggen, han hade inga "principer", han. Han ville hjälpa. Han var bokförläggare och — människövän. Han skulle ha ut en kalender med karrikatyror i på nyåret och därför sökte han upp Holgersson,

som han visste behöfde förtjena, och af hvilken han sett vackra prof på sista tiden, och bestälde karrikatyerna af honom.

Det blef lif och lust med ens inne i vindskuporna och strängt arbete, men också god förtjenst. "Blodigeln" sög dem icke längre, hon hade fått sitt. Sven hade vid hennes sista besök med hög röst, så att hon hörde det, sagt till, att man skulle röka och skura rummen sedan hon aflägsnat sig, så att det blef rent efter henne; derefter hade hon blifvit visad på dörren med sina "syndapengar". Och så hade deras lefnadssol en fläck mindre.

Nu vände sig deras tanke med glädje till julen, som om ett par dagar skulle göra sitt inträde i hydda och palats. Mycket att röra sig med hade de visserligen inte, sedan mamsell Friberg stoppat det mesta i sin ficka, men så mycket var det dock, att de inte längre behöfde svälta och frysa, och att barnen behöfde sakna sin gran med glitter och ljusflammar i; och ett visst lugn hade efterträdt stormen deruppe i vindskuporna. Gumman svärmor, lykttändareenkan, hade de nu äfven råd att se hos sig; hon hade blifvit dem kärare för hvarje dag; de, och i synnerhet Sven hade lärt sig att värdera det goda hjertat under den grofva ytan; hon behöfde inte siden längre för att vara presentabel i deras hem. Hon var deras allt, en jul utan henne var inte längre tänkbar.

Elin och Sven sågo litet hemlighetsfulla ut de der dagarne, och till och med Ester och Paul hade något hemlighetsfullt i sin min. Det var någonting i görningen, det såg man.

Så var den betydelsefulla dagen inne; det var julafton.

Det lyste rikare än vanligt deruppe bland kuporna; det blänkte som af guld på fönsterglasen. Julgranar och grenstakar buro som tindrande stjernor i sin grönska och sitt brokiga papper. I qväll var det hvila och glädje

i de låga tjällen deruppe, och månen låg der ute i det blå med sitt klaraste silfver öfver taken och bröt sitt ljus i snöjuvelerna, som i öfverflöd bitit sig fast kring de fattiges boningar.

Inne hos Holgerssons var det äfven ljust och glädt i qväll. Mormor satt der i soffan och strålade af fröjd öfver den glädje, hon beredt barnbarnen genom de "musikgåfvor" hon skänkt dem, och hvilka de nu som bäst profvade. Man hörde knappast, hvad man sade, för trumpetskrällar och trumslagning, men det gjorde ingenting, man förstod hvarandra så väl ändå. Men så blef gumman allvarlig med ens; hon kom att tänka på något:

— Undrar hur min granne, musikanten, mår, och hur han har det på julafton, — sade hon.

Sven gick till rutan och tittade in till honom.

— Mörkt, — sade han, — han är antagligen på något kafé och spelar i qväll.

— Nej, inte på julafton, — sade gumman, — det är den enda dag han är nykter och håller sig hemma. Det är den enda helgdag han har, det är hans mors dödsdag, och då brukar han fira hennes minne och ligga som en björn i sitt ide och "suga på ramarne".

— Ja, men när det är mörkt, — invände Sven.

— Han har inte så mycket som en slant till ett ljus en gång, stackarn, den har han alltid supit upp dagen förut, men i hjertat är det vemodigt ljust och då ligger han der och fantiserar och komponerar i mörkret.

— Han skall in till oss, han skall dela vårt ljus och vår glädje, — utropade Elin, och Sven instämde deri. — Vi skola ha musik, — tillade den senare, vi skola ha in Flygstad; när alla äro glada, då först blir det harmoni!

De hade visserligen hört honom nästan hvarje natt, gnolande sin älsklingsmelodi: "Sjutton år tror jag visst att jag var", då han kom full från kaféet och dunsade

mot väggarna samt svängde om hörnet på den vinkelformiga vinden för att komma till sitt "hål", som han kallade det, men de hade inte varit i sällskap med honom sedan bröllopet, och därför gjorde det dem glädje att få förnya bekantskapen nu. Det fans kanske ändå mycket godt, mycket geni, fast han icke hade det bästa rykte om sig.

Man var ense om saken och gumman qvistade i väg.

Hon knackade på Flügels dörr, men inte ett ljud till svar. Dock, tyst, var det inte något ändå? Jo, verkligen, det var svaga flotoner, som stulo sig ut genom bristfälligheterna i rummets s. k. väggar och dörr.

Lykttändarens kan knackade åter igen, men ingen öppnade. Slutligen hamrade hon på med bägge näfvarne, så att dörrspegeln var nära att spricka. Det skulle ha varit en annan spegel, det der, tänkte hon, och så klef hon in i rummet, då en lång, skranglig figur lät dörren fara ut mot henne och knarrande visade sin profil.

— Sitter Flügel och qvintilerar ensam här i mörkret, och det på sjelfva julafton, det skall han inte göra, — muttrade gumman, under det att hennes ansigte blef rödt af skenet från kolen efter några nyss nedbrunna vedpinnar.

— Ensam, nej, fru Stake, jag har sällskap af minnen och så af råttorna, som bo vägg i vägg med mig, — svarade han halft skämtsamt, halft ironiskt. — Det är i synnerhet en stor sate, som brukar sitta der borta i vrån och lyssna på mig, när jag spelar; den är visst musikalisk, det är min tomt, det; jag kallar'n för "Animato"; ser fru Stake, det betyder själfull, och den råttan är det i två fall. Och när jag ligger här och komponerar och knäpper på mina hjertesträngar, så spatserar den rackar'n på mitt golf, precis som den vore barn i huset. Men det gör ingenting, en så'n der är ofta bättre, än en menniska. Det enda som grämer mig, är, att jag inte

ska' ha någon julmat att bjuda'n på; han har ju inte fått något af mig, se'n han åt upp mina sneda stöflar i höstas.

— Han pratar så mycket galimatias! Kom nu i stället med mig in till Holgerssons och fira julafton hos oss.

— Kan inte, fru Stake; jag är inte helgdagsgåbortklädd.

Gumman strök eld på en sticka och tände på en ljusbit, som hon försigtigtvis tagit med sig.

— Har ingen fara, bara litet dunig i kläderna, ser ut som en engel, — och så tog hon en tidning, som låg på golfvet, och borstade af honom med. — Så der ja, nu är Flügel polerad som en kammarorgel.

— Ja, men skjortan och kragen, de' ä' ju svarta som f-n!

— Hva' i jesse namn nu då; det tar man ett hamp-papper ... jäså, han har inge', nå, då ska' jag gå efter ett, — och snart var gumman tillbaka med ett dylikt och en sax, och klippte till ett det allra präktigaste skjortbröst med krage. — Här har han en nattkappa!

— En nattkappa ska' väl vara svart, och då kan jag ju ha det jag har, — invände han, med ett bredt leende.

— Prata inte nu, utan raska på! — kommenderade lykttändarenskan. — Se sig i spegeln nu, om han inte är nöjd med sin "app'ration".

Flügel tog en spegelbit, som stod lutad mot panelen och tittade i, samt såg sitt ansigte som en triangel i densamma.

— Se nu inte generad ut i nattkappan; det finnes många fina herrar, ska' jag säga, som uppträda i papperskragar; Staken min, till exempel, hade många gånger sådana der i listiden. Ser ut som en minister! Nu är

jultoaletten slut. Marsch framåt! "Så lunkom vi så småningom"; nu ska' vi fira jul hos xyl'grafens!

Och så tågade lykttändarenenkan och Flügel arm i arm — fiolen hade han under den andra — in i vindskuporna till Holgerssons.

Der blef det jubel och glädje vid det originella parets ankomst.

De helsades af Elins och Svens lefverop, samt af Esters och Pauls allt utom välljudande fanfarer och trumhvirflar.

Flügel gjorde en komisk bugning, så att det knakade i nattkappan, och så att, utom näsan, äfven det öfriga af ansigtet för ett ögonblick rodnade i cinober, och mamma Stake drog munnen upp till öronen och bad att få presentera en "gnidare" till.

Sven antydde på skämtsamt vis, att han visserligen inte älskade gnidare — af dem hade han en allt för sorglig erfarenhet, — men att han som xylograf ändå inte "skar" alla "gnidare" öfver en kam. När den ene staken "gnider" den andre, i synnerhet när de, som här, bägge två äro af ädel vara och "lika liberala för det", och när den andre ger "ackord" och "gnider" på stråkvägen, så att det blir harmoni, då hade han ingenting emot "gnidarne" och önskade dem därför välkomne i sitt hem.

Granen tändes och barn och barnbarn släpade i hast den tunga mormor med sig i dansens ring, medan Flügel spelade julpolskan, så att det gick genom märg och ben.

Så roligt hade man icke haft på länge, men så var det också julafton. När man dansade sist, det var på bröllopet — man hade dansat efter många pipor, mycket hade förändrats sedan dess, men nu hade det ljusnat och man tackade Gud för det.

Flügel glömde totalt bort bemärkelsedagen, moderns dödsdag, som han ännu aldrig uraktlåtit att fira i sitt inre, han drack och näsans färg tog slutligen, nu som de öfriga dagarna i året, sitt herravälde öfver hans själ.

Flügel sjöng glada visor och höll humoristiska tal' drog till med: "Sjutton år tror jag visst, att jag var", och med fylltårar i ögonen spelade han slutligen några af sina kompositioner, dem man bedt honom föredraga. Han var så öfverlycklig. Det var nämligen icke alla dagar som man ville höra hvad han komponerat och "endast i sitt öra", som han sade, "noterat". Han åt och drack, och hjulade på golfvet för barnen, och kramade ihop sin hamppappersnattkappa och kastade snöboll med dem.

Flügel var rent af tokig af glädje i qväll. Så hämtade han andan ett tag och satt och stirrade på lågorna i granen, han tyckte att det var så märkvärdigt mycket ljus, och så undrade han hur "Animato" hade det derinne i hans "bostadshål". Det var hans enda vän det, ty svalorna, som bodde under hans kuputsprång, de voro som lyckan, de flyttade sin väg bara det blef fattigt på sol och höstade till sig. Också spelade han upp en julp-salm och bars slutligen full in på sitt rum, der "Animato" antagligen saknat honom, ty råtten hade i bedröfvelsen och ensamheten ätit upp kullen på hans ljusgrå "sommarglans", som tjenade till vinterhatt, med sorgflore't på.

Sven och svärmodern, som burit in honom, hade gjort detta fynd.

En stund talade man sedan inne hos Holgerssons om den "stackars musikanten" och beklagade hans glädjetomma lif. När gumman Stake gifvit den tindrande julgranen en sista blick och torkat bort en tår, ty hon sade: "för hvar gång hon såg ljus, tänkte hon alltid på Staken,

lykttändaren, som lät sitt ljus lysa för människorna“, tackade hon och knogade af till sin vindskupa, som låg der borta några tak ifrån. Sedan Ester och Paul tackat föräldrarna för de små gåfvor de fått, och sedan Elin och Sven tackat hvarandra och barnen för några öfverraskningar i presentväg och en glad julqväll, var det snart mörkt deruppe, sömnen rådde öfver oroliga människosinnen. Och månen göt sitt grönbleka, sakta skridande skimmer på fönsterbågen, smög sig in mellan gardinerna och tycktes lysa frid i vindsrummet.

Innan Sven och Elin somnade, hade de dock tackat Gud för sina motgångar, hvilka gjort dem till bättre människor, och sedan tackat Honom, för det att Han gifvit dem hoppet åter om ett lyckligare lif. Till en annan gick deras tanke äfven.

Mannen med det solvarma leendet, som firade julen *dernere* i sin rika våning och hyllades vid vinglasen med tal och tacksamhetsskålar af gäster och vänner, anade nog inte, att i qväll tysta, men varmare känslor egnades honom bland vindskupor.

Till honom, till den, som genom att ge Sven arbete, hjälpt dem på fötter, ilade deras innerliga tack, innan de somnade och glömde verlden i Morfei armar.

Gumman Stake sof som ett godt samvete och drömde om englar och stjernor och såg barn och barnbarn ibland dem, och så såg hon Flügel med nattkappan på ryggen, och han såg ut, som om han skulle ha fått vingar i en hast, och han spelade så vackert, och hon log, ty hon hörde så ljufviga toner inne i sin kupa.

Men den som inte sof lugnt, det var Flügel sjelf.

Han kastade sig af och an i sin usla bädd, och minnet och ruset jagade om hvarandra i hans hjerna och framstälde fantastiska bilder för hans inre blick. Han drömde om likt och olik, och alltid kom moderns vålnad

med och förebrådde honom, att han glömt henne. Mindes han då inte, att det var julafton, att det var hennes dödsdag? Också grät han och svettades, och hufvudet brände som eld, och så såg han "Animato", som satt der i vrån och tittade på honom med så menskligt kloka ögon och förebrådde honom att han drack, och så såg han modern igen, som sade, att det var ruset som gjorde att han glömde henne, men hon skulle aldrig mera söka upp hans läger.

Han ville gripa fatt i henne, men då vaknade han och såg endast julstjernen, som glittrade så långt borta, glittrade som en tår på himlahvalfvet.

Flügel grät som ett barn, tog ned sin fiol, som hängde på väggen och spelade en "Feberfantasi", den han en julnatt komponerat och egnat sin afgudade moders vålnad, och så lofvade han sig sjelf att han aldrig skulle glömma modern mera hvarken jul eller nyår eller påsk eller pingst eller någon annan dag heller. Han skulle bli en ny människa på gamla, syndiga dagar.

Var det en feberfantasi eller inte?

Sven Holgerssons karrikyrer blefvo snart synliga och de blefvo äfven omtyckta. Han hade arbetat upp sig på sista tiden och beställningar började infinna sig.

Nu frös och svalt man inte längre der uppe, och ingen gick heller ohjelp, så långt det räckte, från Svens dörr.

Som xylograf skulle han skära bort det ljusa på "stocken" och låta allt det mörka stå kvar. Men ju mera just han skar bort, desto mera ljusst blef det för honom sjelf. Affärerna klarerade sig, han blef skuldfri och började komma på "grön qvist", och den som tätt och ofta fick "qvista" in och njuta litet med af den der "grönskan", det var vännen Flügel.

Dagarne slunko i väg. Gumman Stake gned på sitt silfver och Flügel på sin fiol, men han drack inte mer,

han hade blifvit goodtemplare och sparde. Under tiden steg året i sin graf.

Man ville dricka graföl på det gamla och döpa det nya. Man ville tillsammans deruppe i vindskuporna ta emot den ljuslockige pilten och undra hvad han skulle bära i sitt sköte, hvad som månde bli af detta barnet. Den bortglömda världen på de stupande taken ville i sin ringhet äfven helsa den mäktige gästen, när han på tofslaget kom svingande vintergatan fram. Som "högre folk" voro de också himlen närmare och ansågo sig äfven därför böra vara de förste att festligt ta emot honom vid hans inträde i lifvet.

Den gamle tvärviggen hade man fått nog af, den hade fått sina tårar — men den nye, den skulle man fira! Men denna gång var det Flügel som bjöd.

I hans lilla rumskyffe var man tillsammans på nyårsafton.

Der voro Holgerssons med barnen och gumman Stake. "Animato" var äfven inbjuden, påstod Flügel, men han kom nog inte förr än senare. "Var antagligen i djurskyddsföreningen, som deras lifförsäkringsbolag kallas."

Det var "festligt" derinne i qväll. Ljus prålade i en gammal grenstake och i ett par champagnebuteljer med rödt papper om, och tebrickan stod ångande på kommoden, som i qväll vände ryggen till, på den grund att det inte fans och inte heller på flera år funnits någon dörr på densamma. Ondt om möbler var det visserligen och inga dricksvaror fans det annat än te och sockerdricka — det var en riktig goodtemplarfest — men glädjen stod ändå högt i tak, och lykttändareenkan var en husmor och värdinna som få.

Det är inte godt att vara värdinna, när man egentligen inte har något att röra sig i, men hon rörde sig likvisst med glans.

Flügel sken af förnöjelse öfver att han, fattiglappen, också kunde se någon hos sig, rökte sin pipa och skämtade.

— Det är inte mina koppar det der, fru Stake, var rädd om dem, — sade han med knipslug min.

— Ä' det inte?

— Nej, frun ser väl, att de ä' omusikaliska, de ha ju inte något öra. — Och så omtalade han utan vidare, att han lånat dem af frun på kaféet, der han spelade, men att hon inte ville ge honom några bättre, hon kände honom, sade hon, och det skulle nog lefvas "svearne", ty hon trodde inte mycket på hans goodtemplared, "och bröt jag mitt löfte, så skulle jag väl också kunna bryta sönder en bättre kopp", menade hon. — Men, ser ni, jag bryter inte eden, — tillade han, — för då kommer jag ur det eden, jag kommit in i. Och så berättade han på det mest rörande och på tillika humoristiskt sätt — allt under det Paul och Ester lekte ångbåt, i hans basfiolslåda och gumman Stake ideligen torkade sina rödfuktade ögon — att han sedan julafton blifvit och fortfarande skulle bli en ny människa.

— Jag går inte ut vidare och "tutar", jag funderar på att gifta mig, bara jag blir litet rangerad karl, — sade han.

Gumman Stake såg litet brydd ut och rodnade vid dessa ord som en aster; hon tog synbarligen den der "funderingen" åt sig.

— Utan, — fortsatte han, — när jag har slutat mitt arbete och spelat slutnumret: "Sjutton år tror jag visst, att jag var", då går jag hem och sätter mig här och lyssnar på eolsharpan vid fönstret och fördjupar mig i musik, ty det blåser, som vore det en hel orkester häruppe.

Derpå kom det något vemodigt i Flügels öga, men för att ingen skulle märka det, lutade han hufvudet mot fiolen och spelade upp en munter bit, så att allas ögon tindrade som julstjornor.

En matbit hade gumman Stake och Flügel äfven knogat ihop, och mätt blef man, om det också icke var några finesser, som man stoppade i magen till barlast på nya året.

När så tofslagen från kyrktornet dallrade genom luften och funno sitt eko bland gaslar och vindskupor, då sågo de alla derinne på hvarandra med en varm, innehållsrik blick, som sade mera än katekesen om goda vänner och trogna grannar, och så önskade de hvarandra lycka på nya året, liksom för hela lifvet, och den nyårsönskan gick ur hjertat.

Länge efter det Elin och Sven kommit in till sitt och legat och tänkt på verdens gång, hörde de sedan i nyårsnatten de smältande tonerna från Flügels fiol.

Ljusen hade brunnit ned, det var mörkt i rummet men det var ljusst i hans själ.

Åren gingo. Sven skapade sig ett namn, han blef en storman inom xylografi, och med namnet följde pengarne. Men ännu firade han mången jul- och nyårsafton med grannarne der uppe bland vindskuporna. Han blef de nödlidandes vän och skydd i kuporna der omkring, och icke minst Flügels.

Gumman Stakes lifslåga slocknade ut några år efter, och barnen reste ett marmorkors på hennes kulle, och alla vindsrumsgrevarne hade som bevis på aktning och vänskap följt henne ut till grafven och gråtit och lagt vildblommor på den gamla hederliga lykttändarens kull.

När sedan Sven med familjen flyttade in i en bättre lägenhet *der nere*, glömde han icke forna dagar med dess fattigdom och nöd, med dess förnöjsamhet, dess typer och personager, och dessa finge ofta som kära minnen låna sina drag åt de bilder, som kommo under hans sticket.

Han hade lidit och stridit, han hade förvärfvt sin ställning och utkomst, han hade varit en man för sig, och det kände han sig stolt öfver. Och han glömde heller icke i medgången, att der han lärt sig arbeta och der han skapat sig ett namn, det var — *bland vindskupor.*

På ALBERT BONNIERS förlag ha utkommit följande

Populära Arbeten

af undervisande och allmännyttigt innehåll:

- Den kunskapsrike Skolmästaren.* Handbok i nyttiga kunskaper för alla samhällsklasser. Efter de bästa förf. utarbetad af C. ROSANDER. 832 sidor. 5 kr.; inb. 7: 50.
- Husmodern i staden och på landet.* En fullständig handbok i hushållningens alla grenar af Fru M. LANGLET. Med talrika teck. 1,048 sidor. 6: 50; inb. 8: 50.
- Hemläkaren.* Populär ordbok i sjukvård och helsölära af D:r W. UHRSTRÖM. 2:dra uppl. 871 sidor. 5: 50; inb. 6: 75.
- Menniskokroppen.* Hans byggnad, lif och vård af D:r C. BOCK. 2:dra uppl. Med 25 teckn. 1: 75; inb. 2 kr.
- Bref- och formulärbok* af L. U. ALMQVIST. 6:te uppl. 75 öre; inb. 1 kr.
- Metersystemet.* Handbok för mått och vikt med fullständiga jämförelsetabeller. 3: 50.
- *Hjelpreda i daglig handel.* 50 öre; inb. 75 öre.
- Genom Sveriges bygder.* Skildringar af vårt land och folk af H. HOFBERG. Med 374 teckn. 6 kr.; inb. 8 kr.
- Allmän Geografi* till läsning i hemmet af E. ERSLEV. 3:e uppl. Med 226 bilder och 1 karta. 5 kr.; inb. 5: 50.
- Geografiska bilder* för hemmet och skolan, ordnade af J. Bäckman. I. Sverige. Öfver 360 bilder med text. 1 kr.; inb. i pappb. 1: 35; i clothb. 2 kr.
- Allmän Verldshistoria*, framställd med afseende å kultur, litteratur och religionsväsende af D:r G. WEBER. *Godtköpsupplaga.* Öfver 2,000 sidor. 6 kr.; inb. i 2 band 10 kr.
- Svenskt biografiskt handlexikon.* Lefnadsteckningar af Sveriges namnkunnige män och qvinnor. 2:ne delar. 1,154 sidor. Inb. 8 kr.
- Historisk läsebok* för skolan och hemmet. Allmänna historien i lefnadsteckningar. I. Greklands hist. 1 kr. — II. Romerska hist. 1 kr. — III. Medeltiden. 1: 25. — IV. Nyare tiden. 2 kr. — V. Nyaste tiden. 2: 25. Inb. expl. 25 öre mer för del.
- Läsebok i fäderneslandets häfder* af STARBÄCK och v. KRÆMER. Med talrika illustr. och kartor. 4 delar å 1 kr.; inb. å 1: 25.
- Luthers lefnad* af Prof. J. KÖSTLIN. Med 39 illustr. 3: 75; inb. 5 kr.
- Det sextonde århundradets reformationshistoria* af J. H. Merle d'Aubigné. 3 delar. 2,053 sidor. 13 kr.; inb. i 3 band 16 kr.

- Trädgårdsskötsel* af DANIEL MÜLLER. Fullst. anvisning i frukt- och köksväxtodling, blomsterskötsel, trädgårdsanläggningskonst m. m. 3:e omarbetade uppl. Med talrika teckn. 9 kr.; inb. 10 kr.
- Skötsel af krukväxter i boningsrum* af S. S. Svensson. 2:a uppl. 75 öre.
- Svenska foder- och sädesväxter*. En handbok för landtbrukare af N. Lilja. Med 40 afbildningar. Inb. 1 kr.
- Handbok för hästvänner* af C. G. WRANGEL. Med 617 teck. 2:ne delar. 20 kr.; inb. 24 kr.
- Svinafvel*. Kort anvisning af V. CRAMER. Med 6 afbildn. 1: 50.
- Fjäderfäskötsel*, Handledning i, efter egen och andras erfarenhet af G. MÖLLER. Med 24 teck. 1: 75; inb. 2 kr.
- Den erfarne djurläkaren*, eller husdjurens vanliga sjukdomars kännetecken och botemedel af P. M. BILLMAN. 6:te uppl. 50 öre.
- Skandinaviens daggjur* af N. Lilja. Med 98 figurer. Inb. 1 kr.
- Väglledning i Naturhistoria* af A. E. Holmgren. Med 123 bilder. Inb. 2: 50.
- De för träd och buskar nyttiga och skadliga insekterna* af A. E. HOLMGREN. Med talrika afbildningar. 2 kr.; inb. 2: 50.
- Husmanskost*. En hjälprea för sparsamma husmödrar. 7:e uppl. 1 kr.; inb. 1: 25.
- Svampkokbok*, innehållande recept till 218 svamprätter. 1 kr.
- Konsten att spara* af fru M. Langlet. 50 öre.
-

- Poetiskt album*. Ett urval svenska dikter. Med 75 porträtt och 32 teckningar. Inb. 4 kr.; med guldsnitt 4: 50.
- Svenska Sångboken*. Äldre och nyare visor och sångstycken. Inb. 1: 25; i clothb. 1: 50.
- Svenskt skämtlygne*. Folklifsbilder, sägner och anekdoter. Godt-köpsupplaga. Med talrika teckningar. 4 delar à 1 kr.; inb. à 1: 50.
-

- THOMASSON, PEHR, *Valda berättelser*. 3 delar. I. *Fem större berättelser*. 1: 50. — II. *Tre valda berättelser*. 1 kr. — III. *Tio svenska kungaäfventyr*. Med porträtt och teckningar. 1: 50.
- TOPELIUS, Z., *Fältskärens berättelser*. Illustr. upplaga. 6 delar à 2 kr. Inb. i 3 band 16 kr.
-

Öreskrifter för folket.

- N:o 45, 46, 47. Fosterländska Dikter och Sanger. 3:ne häften à 25 öre.
 „ 48. För hundra år sedan. Historisk skildring. Med 4 illustr. 25 öre.
 „ 49. Gustaf Vasa och Dalmasen af *P. Thomasson*. Med 2 illustr. 25 öre.
 „ 50. Gustaf III och Smälänningen af *P. Thomasson*. 3 illustr. 20 öre.
 „ 51. Karl XV och Dalkullan af *P. Thomasson*. Med 3 illustr. 20 öre.
 „ 52. Slaget vid Narva af *Julius Mankell*. Med 5 illustr. 25 öre.
 „ 53. Blomman på Kinnekulle. Historisk novell af *G. H. Mellin*. 50 öre.
 „ 54. Sekter Lundbergs bröllop af *Maximilian Azelson*. 40 öre.
 „ 55. Fredrik I och Östgöten af *Pehr Thomasson*. Med 2 illustr. 25 öre.
 „ 56. Prinsen och Borgarflickan af *P. Thomasson*. 4 illustr. 50 öre.
 „ 57. En glad själ af *Björnstjerne Björnson*. 50 öre.
 „ 58. Flickorna i Askersund af *G. H. Mellin*. 50 öre.
 „ 59, 60, 61, 62. Norska folksagor och äfventyr af *Asbjørnsen* o.
Moe. Fyra häften, hvardera à 25 öre.
 „ 63. Kapellet af *C. J. L. Almqvist*. 25 öre.
 „ 64. Stockholms-historier, I, af *August Blanche*. 50 öre.
 „ 65. Stockholms-historier, II, — — 40 öre.
 „ 66. Aina. Berättelse af *J. O. Åberg*. 25 öre.
 „ 67. Skällnora Qvarn. Berättelse af *C. J. L. Almqvist*. 40 öre.
 „ 68. Lasse Mjöltnare och Masse Smed. Pennteckning af *Pehr Thomasson*. Med 2 illustrationer. 35 öre.
 „ 69. Karl IX och Vermlänningen af *P. Thomasson*. 2 illustr. 20 öre.
 „ 70. Byhistorier från Skåne af *Sylvia*. 25 öre.
 „ 71. Blända och Wärendsqvinnorna. 20 öre.
 „ 72. Gubben i Fridhem af *Pehr Thomasson*. 35 öre.
 „ 73. Arbetets ära. Folkskrift af *C. J. L. Almqvist*. 15 öre.
 „ 74. Gripsholms beskrifning af *Octavia Carlén*. 25 öre.
 „ 75. En ädel förebild af *M. S. Schwartz*. 25 öre.
 „ 76. Dristighetens Högstatsman af *H. af Trolle*. 25 öre.
 „ 77, 78, 79, 80, 81. Norska folksagor och äfventyr af *Asbjørnsen*
 och *Moe*. Fem häften à 25 öre.
 „ 82. Hans Jansson. Lefnadsteckning af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
 „ 83. Gamla historier för folket. 6:te samlingen. 10 öre.
 „ 84. Karl IX och Karl XII af *Pehr Thomasson*. 20 öre.
 „ 85. Under stormfulla dagar af *Pehr Thomasson*. 15 öre.
 „ 86. Grimstahamns Nybygge af *C. J. L. Almqvist*. 25 öre.
 „ 87. Ladugårds-arendet af *C. J. L. Almqvist*. 25 öre.
 „ 88. Stockholms-historier, III, af *August Blanche*. 20 öre.
 „ 89. Stockholms-historier, IV, — — 20 öre.
 „ 90. Mans Stenbock vid Gadebusch. Krigshistorisk skildring af
Julius Mankell. Med 7 illustr. 25 öre.
 „ 91. Tullgarus slott, dess historia och samlingar. Anteckningar
 af *Octavia Carlén*. Med 3 illustr. 25 öre.
 „ 92. Linné i Upsala och i Amsterdam. Skizz af *Claude Gerard*.
 Med 4 illustrationer. 25 öre.
 „ 93. Carl XII och sjöbussen. Historisk skizz af *H. af Trolle*. 15 öre.
 „ 94. Nio sagor af *Albrekt Segerstedt*. 25 öre.
 „ 95. Tio sagor af — — 25 öre.

Öreskrifter för folket.

- N:o 96. Sigröd den fagra. Hist. berättelse af *G. H. Mellin*. 25 öre.
 ,, 97. Trenne sagor af *Z. Topelius*. Med 3 illustr. 25 öre.
 ,, 98. Soldaten Blå af *Claude Gerard*. Med 4 illustr. 20 öre.
 ,, 99. Befriaren af *Georg Nordensvan*. Med 2 illustr. 20 öre.
 ,, 100. Troheten i Norden af *P. Thomasson*. Med 2 illustr. 20 öre.
 ,, 101. Karl X och Ölänningen. af *P. Thomasson*. Med 4 illustr. 25 öre.
 ,, 102. Lille Jätten af *Frans Hedberg*. Med 1 illustr. 25 öre.
 ,, 103. Genom egen kraft. Med 3 illustrationer. 20 öre.
 ,, 104. En slant i häfven. Teckning ur folklivet af *Sylvia*. 25 öre.
 ,, 105. A. E. Nordenskiöld och hans upptäcktsfärder 1858—79 af
Th. M. Fries. Med porträtter, illustr. och karta. 30 öre.
 ,, 106. Gubben Strid och hunden Frid af *P. Thomasson*. Med 7 ill. 30 öre.
 ,, 107. Kerstin Marias fästegäfva af *Emilie Flygare-Carlén*. Med 3
 teckningar. 20 öre.
 ,, 108. Adlercreutz' budbärare af *J. O. Åberg*. Med 4 illustr. 25 öre.
 ,, 109. Gamla historier för folket. 7:de samlingen. 25 öre.
 ,, 110. Jon i Slätthult af *August Bondeson*. 25 öre.
 ,, 111. Visor på Åtradalens bygdemål af *August Bondeson*. 25 öre.
 ,, 112. Prinsessan i Humlegården af *P. Thomasson*. Med 3 illustr. 25 öre.
 ,, 113. Marknadsgubbar på Sjönevad af *A. Bondeson*. Med 3 ill. 25 öre.
 ,, 114. Kärlekens tempel af *P. Thomasson*. Med 5 illustr. 25 öre.
 ,, 115. Ett fågelpar af *Lea*. Med 3 illustrationer. 25 öre.
 ,, 116. Sagor vid brasan af *R. Leander*. I. Med 2 illustr. 25 öre.
 ,, 117. Sagor vid brasan af *R. Leander*. II. Med 2 illustr. 25 öre.
 ,, 118. Utmärkta svenska bönder af *P. Thomasson*. Med 1 illustr. 25 öre.
 ,, 119. Jägarens Ros af *P. Thomasson*. Med 6 illustr. 25 öre.
 ,, 120. General Pechlin som sockenherre af *G. A. Aldén*. Med 2 ill. 25 ö.
 ,, 121. Sven Wandring. Berättelse af *Lea*. Med 3 teckningar
 af *C. G. Hellqvist*. 25 öre.
 ,, 122. Karin, som kom till Folk-högskolan. Ber. af *A. Nielsen*. Med
 1 illustr. 25 öre.
 ,, 123. Tio nya sagor af *Albrekt Segerstedt*. 25 öre.
 ,, 124. Elfvå nya sagor af — — — 25 öre.
 ,, 125. Svarta Fröken af *Pehr Thomasson*. Med 2:ne teckn. 50 öre.
 ,, 126. En läserska af *Pehr Thomasson*. Med 2:ne teckn. 25 öre.
 ,, 127. Det var en gång... 4 italienska sagor. 2:ne teckn. 25 öre.
 ,, 128. Gamla historier för folket. 8:de saml. Med 3 illustr. 25 öre.
 ,, 129. Gamla historier för folket. 9:de saml. Med 2 illustr. 25 öre.
 ,, 130. En ärad flicka af *P. Thomasson*. Med 2 illustr. 25 öre.
 ,, 131. Det förlorade barnet af *P. Thomasson*. Med 3 illustr. 40 öre.
 ,, 132. Sladlivet i Sverige af *P. Thomasson*. Med 2 illustr. 40 öre.
 ,, 133. Riksdagsmannen af *P. Thomasson*. Med 2 illustr. 25 öre.
 ,, 134. Vallgossen och Inspektoren af *P. Thomasson*. Med 2 ill. 40 öre.
 ,, 135. Segerstedt, Nöa sagor å paschaser. 25 öre.
 ,, 136. Konsten att spara af *M. Langlet*. 50 öre.
 ,, 137. Karl XI och Vestgöten af *P. Thomasson*. Med 6 ill. 30 öre.
 ,, 138. Erik XIV och liten Karin af *P. Thomasson*. Med 6 ill. 20 öre.
 ,, 139. Eriks liförsäkring af *An-Do*. 15 öre.

(Denna samling kommer att fortsättas och hvarje häfte säljes
 särskildt. De flesta häften åtföljas af illustrationer.)

1001850778

